

מוצאי שלום

לאמתו של דבר לא היו מלחמת-העולם וזכרה עולים על לב, אילו לא אותה המורעה הקטנת ככפאיש, שנמצאה כאחד הימים מורבבת על הכותל של בית-הדואר. מעט החיילים מילידי-הכפר שנהרגו — נשכחו, אלמנותיהם טרודות בדאגות-פרנסה ומקבלות מקצבת-המדינה, שני קצוצי-הרגל יוצאים בקב שלהם והם רומים לחכריהם-לפורענות, שרגלם נתקטעה בבית-הרושת, מי שתור משרה הקטל לאכסניה שלו ומחלה אובלת בבשרו נתרפא כליל או הלך לעולמו ועולם כמנהגו נוהג. אמנם, בערבי-בהירות יעלה הנואם את זכר-הימים ההם וידבר — איש איש והסתכלותו — על „עת הברזל“ או „טרגידיית-האנושות“ או „הש-תולדות-הספיטלזים“, אפס קומי-השומעים ישימו את הכינויים האלה כאמרות-נוי הבאות לתפארת המלי-צת. אנשי הכפר הרומים ללא „מנוח לעבודת-יומם דיים שהם יודעים למקטון עד גדול, כי לפני שנים מס-פר חלפה על פני הארצות מפלצת-אימים, ואם בעל-הראינוע מכריו על הצנה חדשה, רבת-ענין ורב-תמתי-חות „המלחמה העולמית בשמונה מערכות בתוספת-הומורסקה המצחיקה כדי דמעות“ נוהרים בני-הכפר ביום ראשון לשבת לראותה, כאשר ינהרו להביט במחזה אחר, דוגמת „הגנב מכגוד“ או „המחנה האדו-מה“.

מתינת מקומ-תזכרים במרחקים, אי שם בערבות-רוסיה, למרגלות הקרפטים, בנקיט-האלפים או בשר-מות פלגוריה, בכתוב או יום-יום בבשורות-הנצחור-נות של השטאב הראשי, נשקפים ימי הנצורות כמח-זה מזור ובדוי במקצתו גם בעיניהם של אלה, שנל-פתו בגופם בצבת-הזוועה ובהיותם עתה נחונים לעמי-לם אינם מספיקים להקשות, בשלמה רואים עוד אנשי-העתונים להרבות את להגם על דברים שנשתכחו ושהע-לאתם אינה דצויה או שהיא נראית כמערת-מעט, שהשהובכה לשעה קלה והסדירה את שולי הרקיע ושלאהרית נתכפרו השמים מחדש, הצפרים שבו לקנן בעפאים וגלי-הנחל החוצה את ירק השדות פתחו שוב בפזימתם ההומה ועד העזים הגולשות עם ערב ממעלה-ההר מקשקשי-בוזגים והצלצול מתמשך למרחוק ועוב-ריאורה שומטים את כובעיהם בהשמע רנת-הפעמונים ושפתותיהם רוחשות תפלה.

והמודעה שעל כתי-הרואר ענינה באונטר-או-פיצד רינגה, שאבד ללא שארית במערכות צרפת ועתה מתבקשים מקורביו הזכאים לתבוע בחוק את ירוש-תו — שתי חליפות בגדים לטיול, חליפת ספורט, עש-רים ושליש ספר בכריכת בד, קובץ שירים בכריכת-עור ועלי ניר-קלה, קופסת כסף לסיגריות, מזודת מסע ואלבום תמונות — שיואלו להודמן ביום פלוני בשעה אלמונית במשרד-הכפר.

ויגנר הזקן, שאינו מספיק לכלות את מלאכתו לפני-השכה אמר פתאום ל„עבדו“ הפולני:

— משניטלו שניהם הריני כמי שנגדעו זרוע-תיו והוא מלקט בבחנות-דגליו... האם מלחמה היתה זאת? שתיטה היתה זאת... שניהם היו חסונים כאלר-נים וקומתם כשל אלונים... כן, כן. האתר „נשאר“ בכלגיה והאתר בפולין שלך. דומן על פני שדות... ואני נצרך לשכמותך והשדות והכית והעבודה יהיו לנחלה לכבוד-שטן וצאצאיו...

גברת הולצטה, לאחר שהגישה את פת ערבית לדיירה, הורידה מעל הקיר את תמונת-בעלה, נערה כפצה שרוולה את שכבת-האבס הדקה מעל הזכוכית לאמר:

— ואילו ראה מר הובנזק את בעלי המנוח לעת-חגיגה. וילי שלי לא ירש, לצערי, את אותה העליצות... ועתה הוא מרקיב בקבל. צא וחשוב: אחת עשרה שנה.

הצנה יקפאו הבולבוסים וגם הכרוכית הלכנה תתנוק ללא תקנה ויילי שלי נטפל לאותה הכנופיה של פוחזים והשבע צריכה להיות כביסה ופתאום אני שומעת איזה רעם ואיזה קול אריר, כאילו מישהו נוקש בפטיש. תחילה נרעשתי ועתה ידעתי, כי אדוני מתקין את עצמו לחצנה לרגל חנוכת המצבה להללי המלחמה. באמת, הגיעה כבר השעה. הריני נזכרת בפרנצל שלי: איש הלך לעולמו במרחקים ונפל חלל כאן — לא כלום, אין זכר ואין שארית. והלא פרנצל שלי אחד ובנופלים היו — אם לצרף את רינגה למנין — תשעה. ואני חוזרת ומזכירה לו, מר הובנזק, כי ראוי הית לזמן לאותו היום תזמורת הגונה, אפילו מהנזכר...

הדייר נענע בראשו בחשיבות והיא הוסיפה:

— אלא שוילי שלי לועג. הוא אומר: מצבה הם מעמידים — כנראה שצבתה בטנו של הכירגרימיסטר והוא מוכרח להשמיע איזה נאום. הריהו, ידעתי מנין לו הדבורים הללו. מאותה הכנופיה שלו. לפני שבוע טלטל אלי איזה בחור נבוה וצנום והוא אומר לי: גברתי אלמנה, כך וכך ותטיבה היא אינה מקבלת? אני אומרת: כן. והוא שואל: ולמה היא אינה מקבלת? ואני: הממשלה אינה נותנת. והוא: ולכנות אניות מלחמה יש להם כסף, הא? ואני: מי יודע? והוא מוציא מנרתיקו גליונות ומתחיל מטיף ארוכות, כי עלי ללכת ולמחות נגד האניות האלה... הוי, ידעתי את הכנור פיה הזאת. תחילה אמרו: כשהקיסר והרוכס ינצחו תבוא הכרכה ואחרי כן שילחו את הקיסר ואת הרוכס והם באו ואחד מהם בא אלי, והוא באדרת-עור כחור-לה, והוא אומר שהעם צריך לקחת את נחלאותיהם של הנסיכים. והוא אומר: גברתי, בעלך מת במלחמה והיא אינה מקבלת תמיכה. ועתה, הוא אומר, העם יקבל את רכושם של הדוכסים — היא תקבל תמיכה, כדי מחית-נפש. אני אומרת בלבי: צודק בן-האדם. ומה היה? היה משאל-עם כאשר דרש ההוא באדרת הכחולה והתמיכה לאלמנה איננה... ידעתי את הרט-אים האלה... גם עתה ידברו על תמיכה...

באותו הערב המתינו במבואי המסבאה חברי האגודה האגודה המונרכיסטית: ויקטוריה, המושים באלות, להקביל „כראוי“ את פני „הגינסוסה“, שאמר לרבר, ככתוב בכרוזים אדומי-הדפוס על „אותה המהדורה השניה של אבגוסט 1914 הנדגרת עתה בבתי-חיזין ואשר תודקדק פתאום, בשוא נלים, לנרוף כל צעיר ורכ אוניס ולתתו למרמס ולמשיסה לטלפי האימפריא-ליום“. משנתקרב איש צעיר, שלא מאנשי המקום, ששפמו הצהוב יורד ותלוי ומקטרתו נתונה בפיו, נש-מעו שריקה צורמת והאורח ראה את עצמו במענל של אגרופים קטוצים ומנפסים ומכטי-זעם, ואחד גבוה וכפתני התיו סטר-חרפות:

— לא, לא, אל ידמה בנפשו, כי הוא ישא פה את נאווו המשוקץ... יטריח את עצמו למזרחה של ברלין, ל„רובע-האסמים“... הכתובת מוטעית במקצת. נלאינו שאת חלאת-אדם שכמותכם... לא-אלא, לא נתיר, בשום פנים...

והאורח המבוהל ביקש לשכך את החמה השפוי-כה וחינן אליהם קולו:

— אולם, אני... אני רק בדבר-הירושה באתי... בדבר שאר בשרי... בדבר האונטר-אופיציר רינגה... באותה שעה דהר ברחובות הכפר בחפזה אוטר-מוכיל משונה, כולו מכוסה ואשר מכל עבריו כדמות לועי תותחים פעורים, אחד ממאות האוטומובילים, שהתרוצצו באותם הימים בכל המדינה כולה ואשר הותקנו ככלי-תעמולה במשאל-העם כנגד בנין האניה הכשורית. האורח ומענל צורריו נשתתקו ומתוך הרומיה נשמע קולו של איזה תינוק:

— הוי אמא, הקרקס בא, הקרקס בא!...

דב שמוק

תחילה אמרו: הקיסר קורא. הלכו כולם והתזמורת ניג-נה ורינגה המנוח נשא נאום. רינגה ידע לנאום, אין להבחישי. וכולם עמדו במועל-כפים ונשבעו אמונים לקיסר ולרוכס והלכו למנר את הצרפתים ואת הרוסים ואת כל האויבים. שלי אמר: „אגנס, אחרי שלשה חדשים הריני חוזר. אל דאגה!“ גם הרופא אמר ככה. כולם אמרו ככה. ועתה מה? הוא איננו ורינגה איננו והקיסר איננו והרוכס איננו ואשר באו תחתיהם גם לא יתנו תמיכה לאלמנה... ריפובליקה הם אומרים... בתנופת-ידי חוקה — כנראה, מרוב התמרמרות — השיבה את התמונה למקומה ונטלה, כדרכת ערכי-ערב, את לוח-השנה המצויר של העתון הנקרא על שם שני הנהרות המוליכים את מימיהם במחוג, וחזרה וקראה את המודעות על שלשה האחים האיצימנגינים שנודמנו מהודו להמבורג והמנכאים כמחיר זול שבזול את עתידות-החיים לכל נפש חפצה, על המשחה נטר-לת הרעל היפה לקדקדי-קרחים, על ספר-הזכרונות של מרת אוטרו „קזנובה בשמלת אשה“, על מרפאה פרי-טית לחולי סרטן שהצילה כך וכך נפשות סמיתה משר-נה וכתנה. ראשה שח לאטו ונשמעה נחרתה המדודה המתלווה לתקתוקי-השעון. אוטו הובנזק, הרוק הפלאסי, בעל-העניבה השוברטאית, המרצה לעת מצוא, העוזר יומם בתנות המכולת של אגודת הצרכנים והמופיע בערב במרקליני-המסבאות כראשי-הרסדנים שבמקום, העלה בינתים מארגו הירוק את צורר-כתביו והתחיל מקריא את חרוזיו בסול צלול ורועם, כשאגרופיו טופ-חים על השולחן, עד שגברת הולצטה ניעורה בבחילות ונתנה בו עינים חסחות. ואחר, כשנתחזרר לח מעמדה, נתנה את קולה בצחוק:

— נו, מר הובנזק, הפחידני אדוני כהלכה. אני שרויה בניסיון-אניס ומהרהרת בלבי, כי אם תתמיד